

COL·LECCIÓ PRIMERA LLIÇÓ

I. Presentació

La col·lecció Primera lliçó vol oferir visions sumàries de les matèries relacionades amb la literatura perquè serveixin d'introducció per als lectors interessats. Els seus volums defugen els sòlits manuals i, amb una voluntat propedèutica i didascàlica, presenten aquestes matèries de forma clara i entenedora en capítols breus.

La intenció és de publicar anualment una mitjana de quatre volums, que es distribuïran en diverses sèries: sobre disciplines (mètrica, retòrica, ecdòtica, etc.); gèneres, des del punt de vista teòric (poesia, novel·la, teatre, etc.) i pràctic (com es llegeix un poema, un conte, una novel·la, etc.); moviments i tendències (renaixement, romanticisme, modernisme, etc.), no tant des de l'enfocament historicista com d'explicació de les seves línies estètiques, i autors, evitant la simple enumeració i exposició del contingut de les obres i amb l'explicació de la seva poètica dins la pròpia trajectòria literària.

El disseny dels llibres respon també a aquests objectius: volums de petit format, de mida i extensió, i preu econòmic. La col·lecció pretén, així, esdevenir una biblioteca amb els coneixements bàsics indispensables que ha de tenir l'alumnat dels diversos graus d'estudis humanístics, especialment de filologia catalana, i qualsevol lector interessat en la literatura, en general.

II. Indicacions generals sobre els volums

1. Redacció del llibre

- L'extensió màxima de cada volum serà de **250.000** caràcters espais inclosos (= 150 pàgines del volum) en total, és a dir, amb el text, la bibliografia i els annexos que convingui. Les il·lustracions d'una pàgina compten com a 1.700 caràcters.

- Apostem per la utilització d'un to didàctic i entenedor, la qual cosa no implica en cap cas **rebaixar el nivell de les explicacions ni bandejar l'erudició** ni tampoc recórrer a l'esquematisme, atès que no es tracta d'elaborar fitxes sinòptiques sinó explicacions redactades i raonades, la qual cosa no ha d'obstar perquè, quan es consideri convenient, s'hi puguin incloure esquemes i taules. Cal tenir present sempre que el to de la col·lecció és d'alta divulgació acadèmica i que es tracta, com diu Di Girolamo en la primera frase del seu *Manualetto di mètrica italiana*, «di offrire **un'esposizione sintetica e piana, ma non semplificata**» de la matèria.

- Volem **allunyar-nos del mer historicisme**: l'enfocament prioritari hauria de consistir a explicar **la història de les idees més que no pas la dels fets** (un bon exemple en aquest sentit és el de Jonathan Culler, que a la seva *Literary Theory. A Very Short Introduction*, no parla d'escoles o mètodes sinó dels assumptes que històricament han preocupat la teoria literària). Això no ha d'obstar perquè es pugui incloure algun capítol (dins els límits fixats més avall) sobre la història de la matèria (disciplina, moviment o gènere) o sobre la vida de l'autor.

2. El text

- El text s'haurà de presentar en qualsevol format de processador de textos, amb tipografia Times New Roman de mida 12 punts.
- Les citacions de textos literaris aniran en llengua original; les de textos crítics, en traducció catalana.
- Cal normativitzar les citacions de textos prefabrians.

3. Els apartats

- Els capítols (o els epígrafs en què es divideixin) hauran de tenir **al voltant de 17.000 caràcters** (= 10 pàgines del volum imprès), si bé excepcionalment n'hi pot haver algun de més breu, d'un mínim de 5.100 caràcters (= 3 pàgines impreses) o de més llarg, que en tot cas no hauria de superar els 25.500 caràcters (= 15 pàgines impreses).
- **Cal intentar que els capítols tinguin una llargada similar:** a la *Prima lezione di filologia*, d'Alberto Varvaro, la majoria de capítols estan entre 6 i 9 pàgines, si bé, excepcionalment, n'hi ha un de 14 i un de 3.

4. Estructura

- Aniria bé que el text del volum anés precedit d'una presentació que serveixi com a text de cortesia per introduir la matèria, la justificació del pla de desenvolupament escollit, etc.
- El primer capítol de cada volum pot contenir una breu història de la disciplina, del moviment o del gènere o la vida de l'autor. Aquest capítol es podrà dividir en epígrafs si es considera necessari.
- Sempre que la matèria ho permeti (sèrie disciplines, moviments i gèneres), el primer capítol, pròpiament, del text, hauria de mirar de definir el terme i exposar l'evolució semàntica del concepte i les seves derivacions.
- La resta de capítols, com ja hem dit, han de defugir la simple exposició de fets per centrar-se en l'explicació dels conceptes teòrics de la disciplina il·lustrats sempre que calgui **amb exemples pràctics comentats** (sèrie disciplines), de **la poètica del moviment**, a través dels seus textos teòrics i de la bibliografia específica, i les seves diferents realitzacions (sèrie moviments), dels **elements constitutius del gènere** (sèrie gèneres) i de la **trajectòria literària de l'escriptor** (sèrie autors).

5. Les il·lustracions

- El text **pot** contenir il·lustracions en blanc i negre quan aquestes es considerin **necessàries i imprescindibles** per a la comprensió del text o que serveixin d'ajuda per entendre'l, és a dir que **han de tenir una funció explicativa, no pas il·lustrativa**.

6. Les notes

- **Cal evitar l'ús de notes i recórrer sols a les realment imprescindibles.**
- Les notes que ofereixen informació complementària són prescindibles: **si contenen informació de la qual no es pot prescindir cal disposar-les dins el discurs del text, no en nota.**
- **En cap cas no hi pot haver notes que continguin informació merament bibliogràfica.**
  - Aniran amb un cos 10 i interlineat senzill.

7. La bibliografia

- a) Les remissions en el text es faran segons el sistema 'Autor Any: pàgines'.
- b) La bibliografia final constarà de **la llista de referències que hagin aparegut al text**, és a dir que **no hi podrà haver referències que no hagin aparegut al text**. Recomanem que aquesta llista vagi precedida –sempre que sigui possible– per **un breu report** d'un màxim de 8.500 caràcters (= 5 pàgines impreses) que sintetitzi l'evolució de les aportacions més importants que han anat fent els estudis sobre la matèria del volum. També es pot contemplar la possibilitat de substituir aquest report per una **breu explicació de la bibliografia crítica bàsica de cada capítol del volum**.

8. Els annexos

- Quan la matèria ho demani, seria recomanable d'incloure-hi un índex analític o de temes, o, en el seu cas, un glossari de termes.
- També s'hi poden annexar làmines amb il·lustracions, si no es poden disposar dins el text.

III. Qüestions ortotipogràfiques

1. El text

- En Times New Roman de mida 12 punts i 1,5 punts d'interlínia.
- El primer paràgraf de després de títol de capítol, d'epígraf, etc. sense tabular la primera ratlla; les dels altres, a 1 cm.
- Cometes «franceses» per a les citacions i «anglèses» per als usos emfàtics i per a citacions dins de citacions. Cometes simples per als significats de paraules o d'expressions en altres llengües o les traduccions en nota («*Iustus / et probitate dignus / germinabit*» 'El just / i digne d'honestedat / germinarà') i per als usos emfàtics o citacions de citacions dins citacions: *En aquest sentit, escriu Costablanca: «l'autor em va explicar que en aquella època "solia escriure 'a rajaploma', sense un programa previ", manera de fer de la qual deixa rastres en els seus escrits de joventut».*
- Títols dels llibres citats preferentment en la llengua original i amb l'any de la primera edició: *Teoria da literatura (1967)*. Si se'n fa servir una altra, les remissions bibliogràfiques han de fer-se al volum que s'utilitza: *Aguiar e Silva (1972)*.
- Citacions
  - Màxim de 3-4 ratlles: incorporades dins el text entre cometes «franceses». Si la citació porta algun segment entre cometes, aquestes han de ser «anglèses».
  - Més de 3-4 ratlles: en paràgraf a part a 11 punts, sagnades a 1,5 cm si és "prosa", i a 3 o 4 cm si són poemes (en funció de la llargada dels versos), sense cometes.
  - Textos de creació en llengua original, amb la traducció en nota; textos crítics, en traducció catalana.
  - Si s'omet algun fragment de la citació s'indica amb [...]: *de tornada van veure la mare en un cafè [...], la van veure pels vidres.*

- Remissions bibliogràfiques en el text segons el sistema · Autor Any: pàgines: :
  - Si l'autor no apareix citat en el discurs: [les lectures dels anys 70 \(Gimferrer 1974: 39-40\) han estat.](#)
  - Si hi apareix: [Com diu Costablanca \(1974: 39-40\)](#) o [En paraules de Costablanca: «la crítica ha estat inflexible» \(1974: 39-40\)](#) o [En paraules de Costablanca \(1974: 39-40\): «la crítica ha estat inflexible».](#)
  - En les citacions llargues sagnades, la referència hauria d'anar just abans, al final de la paràgraf que la introdueix: [Com diu Costablanca \(2013: 45-46\)](#): i la citació llarga sagnada.
  - Si es fan diverses citacions consecutives d'una mateixa obra a partir de la segona millor fer servir l'abreviatura *íd.*: [«convé tenir present la crítica» \(Costablanca 1978: 229\)](#), [«la utilitat de la teoria literària» \(íd.: 230\)](#), etc. Si les dues citacions consecutives són de la mateixa pàgina, l'abreviatura *ibíd.*: [«convé tenir present la crítica» \(Costablanca 1978: 229\)](#), [«la utilitat de la teoria literària» \(ibíd.\)](#).
  - **A les referències de publicacions periòdiques diàries es pot prescindir de consignar la pàgina, sobretot si se citen molts articles.**
- Altres
  - Els moviments artístics i literaris s'escriuran amb majúscula o minúscula segons dicta l'[Optimot](#).

2. Llista de referències bibliogràfiques

- Les dades de cada referència han de ser **completes**:
  - Nom sencer i cognom(s) de l'autor/s ([Ambrosi Carrion](#) i no [A. Carrion](#))
  - Títol del llibre, de l'article, de la part del llibre o de la publicació periòdica sense abreujar ([Estudis Romànics](#) i no [ER](#)).
  - Lloc(s) de publicació en català ([Nova York, Torí, París](#))
  - Editorial sense abreujar ([Publicacions de l'Abadia de Montserrat](#) i no [PAM](#); [Edicions 62](#) i no [Eds. 62](#)).
  - Pàgines: quan l'entrada bibliogràfica referencia una part d'un volum (article dins una revista o miscel·lània, pròleg, epíleg, etc.).
- Llibres:
[Gimferrer, Pere](#)
1974 [La poesia de J. V. Foix](#), Barcelona, Edicions 62.
- Diversos autors:
[Abellán, Joan; Enric Sullà & Pere Ballart](#)
1997 [Introducció a la teoria de la literatura](#), Manresa, Angle Editorial.
- Diversos llocs d'edició:
[Bentley, Eric](#)
1982 [La vida del drama](#), Buenos Aires / Barcelona, Paidós [[The Life of the Drama](#), Nova York, Atheneum, 1964].

- Diverses editorials:
Jakobson, Roman
1989 *Lingüística i poètica i altres assaigs*, Barcelona, Edicions 62 / Diputació de Barcelona [«Closing Statements: Linguistics and poètics», dins T. A. Sebeok (ed.), *Style in Language*, Cambridge, MIT, 1960, p. 350-377].
  - Diverses edicions:
Todorov, Tzvetan (cur.)
1978³ *Teoría de la literatura de los formalistas rusos*, México / Madrid, Siglo XXI,
1970 [*Théorie de la littérature: Textes des formalistes russes*, París, Éditions du Seuil, 1965].
  - Parts de llibres d'un altre autor:
Colomines, Joan
1965 «Pròleg» a J. V. Foix, *Catalans de 1918*, Barcelona, Edicions 62, p. 5-15.
  - Articles recollits dins un volum del mateix autor:
Montanyà, Lluís
1977 «Algunes consideracions sobre la lírica de J. V. Foix», dins *Notes sobre el surrealisme i altres escrits*, a cura d'Esther Centelles, Barcelona, Edicions 62, p. 85-89.
  - Articles dins miscel·lànies:
Feliu, Francesc
2006 «*Mansana, temprana, eriso* i tots els altres mots “desconeguts”: el problema dels castellanismes en la llengua literària de Fontanella», dins Pep Valsalobre i Biel Sansano (ed.), *Francesc Fontanella: una obra, una vida, un temps*, Bellcaire d'Empordà, Vitel·la, p. 125-156.
- o, si se citen dos o més articles de la mateixa miscel·lània:
2006 «*Mansana, temprana, eriso* i tots els altres mots “desconeguts”: el problema dels castellanismes en la llengua literària de Fontanella», dins Valsalobre & Sansano 2006: 125-156.
- i aleshores hi ha d'haver una entrada per a la miscel·lània:
Pep Valsalobre & Biel Sansano (ed.)
2006 *Francesc Fontanella: una obra, una vida, un temps*, Bellcaire d'Empordà, Vitel·la, p. 125-156.
- Articles en revistes:
Samsó, Joan
1990 «El mecenatge cultural de postguerra. Benèfica Minerva», *Revista de Catalunya*, 37, gener, p. 41-52.
  - Traduccions:
Aguiar e Silva, Vítor Manuel de
1972 *Teoría de la literatura*, Madrid, Gredos [*Teoria da literatura*, Coimbra, Livraria Almedina, 1967].